

ความสำคัญของปัญหา

ตำรวจตามภาพลักษณ์และมโนทัศน์ (concept) ของสาธารณชน คือ ผู้ที่ให้การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ราษฎร หรืออีกนัยหนึ่งคือผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ มีหน้าที่ไม่เพียงแต่เฉพาะคำขวัญ หรือค่านิยมที่กล่าวไว้แล้วนี้เท่านั้น แต่ยังมีภาระหน้าที่อันหลากหลายที่จำแนกได้ดังนี้ คือ¹

การรักษากฎหมาย ตำรวจมีหน้าที่รักษากฎหมาย โดยเฉพาะในลักษณะอาญา โดยที่การฝ่าฝืนกฎหมายซึ่งจะมีบทลงโทษไว้ หน้าที่ของตำรวจก็คือ ป้องกันสังคมมิให้เกิดความเสียหายหรือเป็นอันตราย เนื่องจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย ด้วยการดูแลป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกฎหมายขึ้น หากมีก็ต้องจับกุมดำเนินคดีฟ้องร้องต่อไป

การรักษาความสงบเรียบร้อย ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย หมายถึง การมีหน้าที่คอยตรวจตราดูแลมิให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะทำลายความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากมีจะต้องเข้าไปป้องกันแก้ไข บำบัดช่วยเหลือให้บรรเทาหรือหมดไป

การป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เกิดอันตราย หมายถึงการป้องกันอันตรายบางอย่างที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตำรวจ เช่น ป้องกันผู้ร้ายหรือป้องกันผู้จะกระทำความผิดวินัยาตกรรม

การสืบสวนสอบสวน หน้าที่ในการสืบสวน ทั้งก่อนและหลังการกระทำผิด หมายถึง หน้าที่สืบสวนก่อนการกระทำผิดจะเป็นการป้องกันอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ส่วนการสืบสวนหลังการกระทำผิดแล้ว จะมีจุดหมายเพื่อบรรเทาความเสียหาย เช่น การติดตามเอาทรัพย์สินผู้เจ้าของ และเพื่อจับกุมผู้กระทำผิด โดยสืบหาพยานหลักฐานมาดำเนินคดี

¹ พ.ต.ท. ดนัย สาริบุตร, "ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการปฏิบัติงานในหน่วยงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537), หน้า 24-25.

การบริการประชาชน หน้าที่ในการบริการแก่ประชาชน เกี่ยวข้องในเรื่องที่ตำรวจช่วยเหลือบริการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น บอกหนทางนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาล เป็นต้น

ภารกิจและหน้าที่ของตำรวจตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ภารกิจในการบริการประชาชนนับว่าเป็นสิ่งน่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากในสังคมประชาธิปไตย บทบาทของตำรวจในการบริการประชาชน จะทำให้ความสัมพันธ์หรือความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่ดี ทำให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การบริการประชาชนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของตำรวจที่จะมุ่งไปสู่จุดหมาย คือ ความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับประชาชน

จะเห็นได้ว่า การที่ตำรวจมีกิจกรรมที่เป็นภาระรับผิดชอบอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมถึงพฤติกรรมทั้งปวงของพลเมืองของรัฐ² ซึ่งในการปฏิบัติงานของตำรวจจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้านปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับท้องถิ่นและปฏิบัติงานโดยอาศัยระบบราชการเป็นกลไกการดำเนินงาน ท้องถิ่นหรือชุมชน สังคมที่ดีจะเอื้อให้การปฏิบัติภารกิจของตำรวจสำเร็จลุล่วงไปด้วยประสิทธิภาพในขณะเดียวกัน ท้องถิ่น หรือชุมชน ก็เป็นแหล่งในการสร้างอิทธิพลเพื่อต่อต้านการปฏิบัติงานของตำรวจ ทั้งนี้ เนื่องมาจากผลประโยชน์อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางกฎหมาย ซึ่งนับได้ว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ของตำรวจด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย อิทธิพลอันมาจากกลุ่มผู้นำท้องถิ่น จึงส่งผลกระทบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยดังกล่าว 2 แนวทาง คือ ทั้งทางบวก และทางลบ กล่าวคือ ในทางบวกอิทธิพลของผู้นำท้องถิ่นจะส่งผลให้การสืบสวน ปราบปราม ของตำรวจมีความง่ายขึ้นและคล่องตัวขึ้น สำหรับผลกระทบทางลบนั้น อิทธิพลของผู้นำท้องถิ่น จะเปรียบเสมือนเงาดำที่อำพราง และปิดกั้นหนทางการค้นหาเบาะแสของคดีต่าง ๆ ซึ่งไม่เพียงพอเท่านั้น แต่ยังหมายถึงภัยอันตรายที่ตำรวจไม่สามารถมองเห็นตัว และต้องตกอยู่ท่ามกลางความวิกฤตทางเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันได้

²พ.ต.อ. (พิเศษ), ทวีศักดิ์ บูรณาลักษณ์, "กลุ่มอิทธิพลกับระบบราชการไทย : ศึกษากรณีความสัมพันธ์ของกลุ่มกับการบริหารราชการด้านภาษีอากรของหน่วยราชการหน่วยหนึ่ง" (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2539), หน้า 1.

คดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะมีกลุ่มผู้นำทางอิทธิพลเข้ามามีส่วนร่วมอยู่เนื่อง ๆ และ คดีลักษณะนี้สร้างความหนักใจให้กับตำรวจในท้องที่ไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คดีที่เป็นผลประโยชน์ที่ รัฐเป็นผู้เสียหาย อาทิ ยาเสพติด การพนัน อาวุธปืน การค้าประเวณี และสถานบริการ ฯลฯ เป็นต้น

สมมุติฐานของคดีเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ซึ่งมีอิทธิพลเป็นผู้ให้การปกป้อง และอาจมีการโยนโยนไปถึง ข้าราชการของรัฐร่วมด้วย จึงนับได้ว่าปัญหาของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่ใช้อิทธิพลใน ทางมิชอบแสวงหาผลประโยชน์ให้พรรคพวกตน หรือแก่ตนเองนั้นเป็นปัญหาสำคัญของชาติปัญหาหนึ่ง ที่ ทำให้กระบวนการรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐ ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ แต่ ในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะเข้าถึงกลุ่มผู้นำดังกล่าว และใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการ รักษาความสงบเรียบร้อยได้ จะทำให้กิจการของตำรวจดำเนินไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมาก แต่ ในความเป็นจริงส่วนใหญ่ตำรวจต้องเผชิญกับกลุ่มผู้นำที่ใช้อิทธิพลในทางปฏิบัติเป็นส่วนมาก สำหรับ ความรุนแรงของปัญหานั้นขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ ประเภทของกิจการและพื้นที่ ตลอดจนผู้ให้การอุปถัมภ์ หรือสนับสนุนอยู่เบื้องหลังของกลุ่มผู้นำนั้น ๆ

มูลเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยปัญหาดังกล่าว สืบเนื่องมาจากผู้วิจัยมีความใกล้ชิดกับปัญหา และต้องการนำผลของการศึกษาที่ได้ไปตอบคำถามให้กับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ ต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและโดยหน้าที่ของผู้วิจัยเอง จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกหัวข้อ อิทธิพล ของท้องถิ่นกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น โดยจะดำเนินการศึกษาเฉพาะกรณีเขตจังหวัด นนทบุรี ซึ่งเคยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของผู้วิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทด้านอิทธิพลของผู้นำกลุ่มของท้องถิ่นที่มีผลต่อการรักษาความสงบ เรียบร้อย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการรักษาความสงบเรียบร้อย อันเนื่องมาจากอิทธิพล ของท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการใช้อิทธิพลของท้องถิ่น
4. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้อิทธิพลของท้องถิ่น

สมมติฐานของการศึกษา

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกลุ่มของท้องถิ่น (ดูรายละเอียดในนิยามศัพท์เฉพาะ) กับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่น โดยจะดำเนินการศึกษา ที่จังหวัดนนทบุรี โดยจะจำแนกพื้นที่เพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จากการแบ่งเขตการปกครองของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะสุ่มตัวอย่างพื้นที่ในการศึกษา ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง โดยจะเลือกพื้นที่ที่มีความถี่ในการเกิดคดีและพื้นที่ที่มีปัญหาต่อการควบคุมดูแลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่จะศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อิทธิพล หมายถึง ความสามารถ หรือ ศักยภาพที่บุคคลแสดงออกอันมีผลกระทบต่อสถานการณ์ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม และทั้งทางบวกและทางลบ

2. **กลุ่มอิทธิพล** หมายถึง กลุ่มบุคคลที่สามารถทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกระทำการไปในทางที่บุคคลเหล่านี้ต้องการ
3. **อิทธิพลท้องถิ่น** หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มอิทธิพลที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ และใช้อิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น (ในที่นี้หมายถึงท้องถิ่นของจังหวัดนนทบุรี) หรือให้เกิดแก่พวกตนเอง
4. **การรักษาความสงบเรียบร้อย** หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลหน่วยงาน หรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อหามาตรการ ควบคุม ดูแลความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในชุมชน สังคม (ในที่นี้หมายถึง บทบาทหน้าที่ของตำรวจ)
5. **การรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น** หมายถึง การรักษาความสงบเรียบร้อยโดยใช้กระบวนการ วิธีการหรือมาตรการต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่นนั้น ๆ
6. **ความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น** หมายถึง การที่ท้องถิ่นมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตามครรลองหรือวิถีชีวิตอันเป็นประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่สืบเนื่องกันมา
7. **ผู้นำกลุ่ม** หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เป็นผู้บริหารจัดการ และดูแลผลประโยชน์ของท้องถิ่น ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งโดยตำแหน่ง เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ฯลฯ หรือบุคคลที่มีขีดความสามารถ หรือศักยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเป็นผู้มีบทบาทเชิงประจักษ์ต่อท้องถิ่นนั้น ๆ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้ทราบบทบาทและอิทธิพลของท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อย
2. ได้ทราบสภาพปัญหาในการรักษาความสงบเรียบร้อยอันเนื่องมาจากอิทธิพลของท้องถิ่น
3. โครงสร้าง บทบาท การจัดองค์กรของสถานีตำรวจภูธร และภูธรจังหวัดนนทบุรี

4. ได้ทราบถึงความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นที่มีต่อการสนับสนุนส่งเสริมปัจจัยที่เอื้อต่อการให้การรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น ดำเนินไปอย่างได้ผล
5. เป็นประโยชน์และเป็นกรณีตัวอย่างที่น่าร่องไปสู่การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มอิทธิพลของท้องถิ่น

วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษากลุ่มอิทธิพลหรือผู้นำกลุ่มของท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี โดยจะดำเนินการศึกษาถึงอุบัติการณ์, สถานการณ์ระหว่างอิทธิพลของท้องถิ่นกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้นำท้องถิ่น ระดับ ตำบล อำเภอ และข้าราชการตำรวจที่รับผิดชอบด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย (ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม) ประกอบกับศึกษาข้อมูลคดีและสถิติการเกิดคดีที่ผ่านมา และนำเสนอในรูปของพรรณานิวเคราะห์ (descriptive analysis) โดยกำหนดแนวทางในการนำเสนอเป็นบทดังนี้

- บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- บทที่ 2 การทบทวนเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีที่นำมาใช้
- บทที่ 3 โครงสร้าง บทบาท การจัดองค์กรของสถานีตำรวจภูธร และภูธรจังหวัดนนทบุรี
- บทที่ 4 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ผลการศึกษา
- บทที่ 5 บทสรุป ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ